USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka a Ivo Pospíšila v právní věci navrhovatelky: **S. B.**, a účastníků řízení: **1) Státní volební komise**, sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Mgr. Ondřej Benešík**, **3) Ing. Stanislav Blaha**, **4) Mgr. Aleš Dufek, 5) Mgr. Jaroslav Dvořák, 6) Mgr. Petr Gazdík**, **7) Ing. Radim Holiš**, **8) Marek Novák, MBA**, **9) Mgr. Eliška Olšáková**, **10) Mgr. Robert Stržínek**, **11) MUDr. Róbert Teleky**, **12) Mgr. Radek Vondráček**, **13) MUDr. Vladimír Zlínský,** o návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidátů zvolených ve Zlínském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 8. a 9. 10. 2021,

takto:

I. Návrh **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Volební stížnost

[1] Dne 19. října 2021 doručila navrhovatelka Nejvyššímu správnímu soudu návrh, kterým se domáhá, aby soud rozhodl o neplatnosti volby kandidátů uvedených v návětí výroku tohoto usnesení zvolených ve Zlínském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 8. a 9. 10. 2021. Svůj návrh následně doplnila podáním ze dne 22. října 2021.

[2] Navrhovatelka namítá, že nedošlo k započtení jejího preferenčního hlasu. Dále má za to, že Česká televize neposkytla v hlavním vysílacím čase stejný časový prostor všem kandidujícím politickým stranám a hnutím. Jde o cenzuru, která je nepřípustná a která vede k porušení principu volné soutěže politických stran a představuje hrubé ovlivnění výsledků voleb.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[3] Podle § 87 odst. 1 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále jen „volební zákon“) platí, že *podáním návrhu na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen, a každá politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována, (dále jen „navrhovatel“). Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.*

[4] Navrhovatelka v prvé řadě namítá nezapočtení přednostního hlasu, který udělila kandidátce Volného bloku Martě Rajlové.

[5] K tomu soud uvádí, že okrsková či zvláštní volební komise sečte přednostní hlasy, které byly odevzdány jednotlivým kandidátům (§ 40 odst. 4 volebního zákona, věta druhá). Takto zjištěný počet platných přednostních hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty pak uvede v zápisu o průběhu a výsledku hlasování [§ 42 odst. 2 písm. f) volebního zákona]. Pokud by tedy byla pravda, že jmenované kandidátce byl udělen přednostní hlas a volební komise jej nezapočítala a neuvedla jej ve svém zápisu (nemohl tak být zahrnut do zveřejněných volebních výsledků), postupovala by v rozporu se zákonem.

[6] Přednostní hlasy se však mohou uplatnit teprve tehdy, pokud volební strana překročí uzavírací klauzuli ve výši 5 % z celkového počtu odevzdaných platných hlasů (§ 49 odst. 1 a 2 volebního zákona). Volný blok v těchto volbách získal jen 1,33 % platných hlasů (viz informace ČSÚ na webu www.volby.cz). Je tedy zřejmé, že tato volební strana nepřekročila pětiprocentní uzavírací klauzuli, k počtu udělených přednostních hlasů proto nemohlo být vůbec přihlédnuto.

[7] I pokud by tedy příslušná okrsková volební komise nevzala v úvahu přednostní hlas pro Martu Rajlovou kandidující za volební stranu, která nepřekročila uzavírací klauzuli, nemůže to mít žádný vliv na volební výsledky. Namítané pochybení volební komise už jen proto nemůže způsobit neplatnost volby právě těch kandidátů, jejichž volbu navrhovatelka napadla, ve smyslu § 87 odst. 5 volebního zákona. Nejvyšší správní soud proto nepovažoval za nutné prověřovat přednostní hlasy udělené ve volebním okrsku, kde navrhovatelka hlasovala. I Ústavní soud v nálezu ze dne 2. dubna 2019 sp. zn. I. ÚS 4178/18, N 53/93 SbNU 203 uznal, že „není třeba se věcně zabývat návrhy, které směřují jen proti nesprávnému údaji o volebním zisku a z takových tvrzení neplyne i možné jiné rozdělení mandátů“.

[8] Druhým důvodem pro vyslovení neplatnosti volby kandidátů je dle navrhovatelky skutečnost, že Česká televize ovlivnila výsledky voleb tím, že neposkytla stejný prostor k prezentaci všech politických stran a hnutí. Tato námitka se ovšem netýká průběhu voleb v dotčeném volebním kraji, nýbrž voleb jako takových, a to v celostátním měřítku.

[9] Podle § 87 odst. 1 volebního zákona, jehož výkladem se Nejvyšší správní soud zabýval již v usnesení ze dne 26. června 2006 č. j. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS, je

možné podat v případě voleb do Poslanecké sněmovny výhradně návrh na neplatnost volby kandidáta (či více kandidátů), nikoliv celých voleb. Může tak být napadena volba jediného kandidáta např. z důvodu jeho individuálního excesu ve volebním procesu (např. o sobě uváděl nepravdivé informace) anebo proto, že v jeho případě došlo k pochybením při sčítání a vyhodnocování odevzdaných hlasů (např. nebyly zohledněny preferenční hlasy, došlo k matematické chybě při sčítání apod.). Lze si nicméně představit i případy, kdy bude namítáno porušení volebního zákona v takové intenzitě a rozsahu, že to mohlo ovlivnit volbu vícera (nebo dokonce všech) kandidátů.

[10] Volební zákon přiznává aktivní legitimaci k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta každému občanovi zapsanému do stálého seznamu *ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen,* a každé politické straně nebo koalici, jejíž kandidátní listina *ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována*. Zatímco politická strana tak může teoreticky podat návrh ve všech krajích a zpochybnit tak zvolení kandidátů v celé republice, občan je aktivně legitimován k podání návrhu jen ve vztahu ke kandidátům, kteří byli zvoleni v kraji, kde je buď zapsán ve stálém seznamu voličů, nebo kde reálně hlasoval. V případě občana je tak soudní ochrana poskytována primárně jeho aktivnímu volebnímu právu, a je tedy nezbytné, aby argumentace jeho návrhu cílila na protizákonnosti s výkonem tohoto práva spojené.

[11] V projednávané věci navrhovatelka napadá neplatnost volby konkrétních 12 kandidátů zvolených ve Zlínském kraji, ve kterém je zapsána do stálého seznamu voličů. Návrh je přípustný, protože se jím navrhovatelka nedomáhá neplatnosti celých voleb (tím se nyní projednávaná věc odlišuje od obsahově obdobných návrhů týkajících se předchozích voleb do Poslanecké sněmovny, které Nejvyšší správní soud odmítl např. usneseními ze dne 14. listopadu 2017 č. j. Vol 51/2017-35 nebo ze dne 16. listopadu 2017 č. j. Vol 61/2017-16), ale navrhuje pouze neplatnost volby kandidátů zvolených v kraji, kde byla oprávněna vykonat své aktivní volební právo. Takový návrh učinit může. Jak však již soud uvedl v bodě [8] tohoto usnesení, důvody návrhu se týkají voleb jako celku.

[12] Obdobnou situací se již zabýval Nejvyšší správní soud ve výše zmíněném usnesení č. j. Vol 5/2006-46. Zdůraznil, že v takovém případě vzniká nepoměr mezi procesním prostředkem občana (§ 87 odst. 1 volebního zákona), pakliže se podstata tvrzených důvodů neplatnosti volby daných kandidátů dotýká voleb na celostátní úrovni, a mezi možnými limity pro rozhodování soudu o tomto prostředku. S možností vypsání nových voleb do Poslanecké sněmovny pouze v jednom volebním kraji (resp. v několika krajích) v důsledku rozhodnutí soudu o neplatnosti volby všech zde zvolených poslanců (včetně případných náhradníků) totiž právní řád nepočítá a zavedení této možnosti by znamenalo mj. zásadní redefinici celého volebního systému. Takovéto rozhodnutí soudu proto za stávající zákonné úpravy pojmově nepřipadá v úvahu. Důvodnost návrhu lze proto zvažovat pouze ve vztahu ke konkrétním kandidátům.

[13] Jestliže však občan požaduje rozhodnout o neplatnosti volby konkrétních kandidátů z důvodů týkajících se voleb jako celku (např. nekorektní volební kampaně na celostátní úrovni), pak by v případě vyhovění návrhu nebyla uspokojivým řešením výměna daných kandidátů za osoby jiné, kandidující za stejnou politickou stranu, neboť důvod neplatnosti jejich volby by se vztahoval i na tyto náhradníky. Návrh na neplatnost

volby kandidáta podaný občanem podle § 87 odst. 1 volebního zákona proto může být soudem shledán důvodným pouze tehdy, pokud soud zjistí porušení volebního zákona, které hrubě ovlivnilo výsledek jeho volby, a zároveň se jedná o porušení řešitelné buď v rámci krajské kandidátní listiny jedné politické strany (tzn. např. jeden z kandidátů protizákonným způsobem poškodil jiné kandidáty na téže kandidátní listině natolik zásadním způsobem, že je namístě prohlásit jeho volbu za neplatnou a na jeho místo nastupuje v pořadí první nezvolený náhradník) anebo i napříč stranami, to však pouze tehdy, pokud se bude jednat o zásadní protizákonnost zjištěnou při hlasování a zjišťování volebních výsledků (např. byly chybně vyhodnoceny či sečteny hlasovací lístky, přičemž při jejich správném posouzení by mandát připadl odlišné straně).

[14] V případě voličem namítaných důvodů týkajících se voleb jako celku soud zásadně nemá prostor pro případné vyhovění návrhu, jelikož nedisponuje procesním nástrojem pro řešení této situace. Pouze v případě návrhu politické strany, hnutí nebo koalice, které kandidovaly ve všech volebních krajích, by soud mohl v konečném důsledku zpochybnit volbu i všech zvolených kandidátů v celé republice, a proto se může zabývat i důvody majícími celostátní charakter.

[15] Tvrzení, jimiž navrhovatelka odůvodňuje svůj návrh, tedy s ohledem na vymezení soudního přezkumu voleb v § 87 odst. 1 volebního zákona důvodem k vyslovení neplatnosti volby kandidátů být nemohou. I pokud by totiž byla shledána pravdivými, nemohlo by dojít k nápravě výrokem soudu o neplatnosti volby konkrétních kandidátů ve Zlínském kraji. Vzhledem k tomu je zcela nadbytečné, aby se touto tvrzenou nezákonností soud zabýval, neboť i v případě shledání její opodstatněnosti by to nemohlo nic změnit na zamítavém výroku usnesení.

III. Závěr a náklady řízení

[16] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů zvolených ve Zlínském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny není důvodný, a proto jej zamítl.

[17] O nákladech řízení soud rozhodl podle § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2021

Tomáš Langášek
předseda senátu